

SAVEZ SINDIKATA REPUBLIKE SRPSKE

EKONOMSKA SITUACIJA I BORBA PROTIV KORUPCIJE U RS

Božana Radošević, stručni saradnik za ekonomska pitanja u SSRS

KONFEDERACIJA SINDIKATA BOSNE I HERCEGOVINE
CONFEDERATION OF TRADE UNIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

SSSBH

SSRS

SINDIKAT BRČKO DISTRIKTA

- ❖ Privredna društva i ekonomski odnosi, bankarski i poreski sistem, privredni, naučni tehnološki razvoj, socijalni razvoj, razvojna politika i mjere, radni odnosi, zaštita na radu, zapošljavanje, socijalna politika, zdravstvena zaštita itd.
- ❖ Razvojne politike, ekonomske politike, radne politike, socijalne politike itd.
- ❖ Strategije, politike, akcioni planovi i sl.

UVOD

- Osnovni problemi u razvoju:
 - ❖ Privreda slaba, bez ekonomskog progresu,
 - ❖ Nezaposlenost na izuzetno visokom nivou,
 - ❖ Nizak životni standard i siromaštvo su izraženi,
 - ❖ Niske plate, neredovnost primanja, nesigurno radno mjesto i uslovi rada,
 - ❖ Spoljnotrgovinski deficit visok,
 - ❖ Deindustrijalizacija, tehnološka degradacija proizvodnje i sl.
 - ❖ Pretjerano oslanjanje na međunarodne kreditore (MMF, SB).

UVOD

- Naši problemi su prvenstveno razvojni, dakle strukturni problemi, koje je svjetska kriza još više produbila.
- Oni su stvarani godinama i gomilani su.
- To je slučaj, kako s izvozom i uvozom, tako i s proizvodnjom, penzionim fondovima, zapošljavanjem i drugim sferama.
- Takođe, izostalo je postojanje adekvatnih razvojnih programa iz prethodno pomenutih oblasti i sfera.

PRIVATIZACIJA-TRANZICIJA

- Proces tranzicije – privatizacije državnog kapitala započeo još krajem prošlog vijeka donošenjem zakona o privatizaciji u RS.
- Sa stanovišta sindikata privatizacija ne može dobiti pozitivnu ocjenu ni po jednom ekonomsko-socijalnom indikatoru, jer:
 - ❖ nije osiguran svjež kapital,
 - ❖ nema investiranja i prestrukturiranja privrede,
 - ❖ nizak je nivo rasta proizvodnje i dohotka,
 - ❖ veliki broj radnika ostao bez posla,
 - ❖ otvaranja novih radnih mjesta skoro da nije ni bilo.
- Danas zbog neodgovornog sprovođenja privatizacije:
 - ❖ oko 12.000 radnika u RS čeka na povezivanje staža.

**MAKROEKONOMSKI I DRUGI
POKAZATELJI
ZA REPUBLIKU SRPSKU**

BDP

❖ BDP po glavi stanovnika je u 2016.godini iznosio 4.255 eura – za 5,05% veći u odnosu na 2015.godinu.

OPIS	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	I kvartal 2017.
Nominalni BDP (u milijardama eura)	4,25	4,44	4,39	4,48	4,52	4,68	4,92	-----
BDP, realna stopa rasta (u %)	0,8	0,8	-1,1	1,9	0,4	2,6	1,8	2,2

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

OPIS	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	1- 6.2017 /1- 6.2016
Stopa rasta industrijske proizvodnje (%)	5	4,7	-4,2	4,1	0,6	3	8	4,1

UVOZ, IZVOZ, POKRIVENOST IZVOZA UVOZOM

OPIS	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	1-6. 2017./ 1.- 6.2016
Izvoz roba (stopa rasta u %)	30,2	17,6	-7,3	9	4,1	-6,6	9,8	21,3
Uvoz roba (stopa rasta u %)	13,6	13,1	-2,1	1,4	8,7	-13,1	1,3	12,4
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	53,7	55,9	52,9	56,9	54,5	58,5	64,8	70,4

PROSJEČNE NETO PLATE

(U EURO)

OPIS	Prosje k 2012	Prosje k 2013	Prosje k 2014	Prosje k 2015	Prosje k 2016	Prosje k 2017 1.-6.
RS	418	413	422	425	427	424
% RASTA (SMANJ ENJA)	1,11	-1,22	2,10	0,73	0,47	-0,70
APSOL UTNA RAZLIK A	9	-10	17	6	2	-3

- Najniža plata 202 eura – 47,3% prosječne plate

TROŠKOVI ŽIVOTA I ŽIVOTNI STANDARD

- ❖ Prosječna plata u RS pokriva svega 44% troškova proizvoda i usluga sadržanih u sindikalnoj potrošačkoj korpi u RS.
- ❖ SPK 1,5-5 puta veća od prosječno isplaćenih plata.
- ❖ Životni standard na izuzetno niskom nivou.

TRŽIŠTE RADA- AKTIVNOST, ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST

- Stopa aktivnosti radno-sposobnog stanovništva:
- niska stopa aktivnosti radno sposobnog stanovništva u Republici Srpskoj iznosi 43,7%, (muškarci 57,3%, žene 37,2%),
- stopa aktivnosti muškaraca u RS za oko 20% veća od stope aktivnosti žena.

TRŽIŠTE RADA-AKTIVNOST, ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST

- Stopa zaposlenosti je na izuzetno niskom nivou i u prošloj godini u RS 34,9% (muškarci 43,6%, žene 26,7%),

ZAPOSLENOST

	Prosjek 2012	Prosjek 2013	Prosjek 2014	Prosjek 2015	Prosjek 2016	MART 2017
Zaposleni	238.178	238.640	241.544	245.975	253.306	257.740
	99,67	100,19	101,22	101,83	102,98	101,75

TRŽIŠTE RADA-AKTIVNOST, ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST

	Prosjek 2012	Prosjek 2013	Prosjek 2014	Prosjek 2015	Prosjek 2016	Sept. 2017
Broj nezaposl enih	153.225	151.290	145.919	135.858	125.906	120.036

SIVA EKONOMIJA I RAD NA CRNO

- 1/3 BDP-a obim sive ekonomije

- ❖ Domaći stručnjaci iz oblasti rada i ekonomije procjenjuju da je broj radnika koji rade na crno oko u RS oko 80.000 radnika,

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Strategija i akcioni plan borbe protiv korupcije u Republici Srpskoj od 2013.-2017. godine; realizovano:
 - Jačanje integriteta i
 - Djelotvorna zaštita prijavljiivača koruptivnog ponašanja “žviždači – donesen Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju- zakonska zaštita lica koja prijavljuju nepravilnosti u radu i sumnju na korupciju u dobroj namjeri u javnom i privatnom sektoru, uz istovremeno propisivanje sankcija za neistinito i zlonamjerno prijavljivanje,
 - MUP RS je 2014. godine izradilo aplikaciju za prijavu sumnje na korupciju i druge nepravilnosti u radu, koja je dostupna korisnicima putem internet mreže.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Strategija i akcioni plan borbe protiv korupcije u Republici Srpskoj od 2018.-2022. godine.
- ❖ Institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u Republici Srpskoj čine pravosudne institucije:
 - Vrhovni sud,
 - pet okružnih sudova,
 - 19 osnovnih sudova,
 - 1 Viši privredni sud i pet okružnih privrednih sudova.
 - Pri Okružnom sudu Banja Luka uspostavljeno Posebno odjeljenje za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednih kriminala,
 - Pri Vrhovnom sudu uspostavljeno Posebno vijeće za odlučivanje po žalbama na odluke tog Posebnog odjeljenja Okružnog suda u Banjoj Luci.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- Republičko javno tužilaštvo koje je osnovano za područje cijele Republike Srpske i sedam okružnih javnih tužilaštava za područja koja pokrivaju okružni sudovi.
- U okviru Republičkog javnog tužilaštva Republike Srpske osnovano i funkcioniše Posebno odjeljenje za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednih kriminala,
- ❖ Pored pravosudnih institucija, za borbu protiv korupcije su od izuzenog značaja i:
 - MUP RS,
 - Republička uprava za inspekcijeske poslove,
 - Agencija za upravljanje oduzetom imovinom,
 - Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u Republici Srpskoj dodatno je pojačan osnivanjem i radom Komisije u aprilu 2014. godine , kao stalnog radnog tijela Vlade RS za koordinaciju i evaluaciju sprovođenja Strategije za borbu protiv korupcije sa pripadajućim Akcionim planom, te jačanje međuinstitucionalne i međusektorske saradnje u svim oblastima borbe protiv korupcije u Republici Srpskoj.
- ❖ Komisija je sastavljena od predstavnika različitih sfera društva i to ministri, predstavnici pravosudnih institucija, odbora NS RS, GSRJS RS, sindikata i udruženja poslodavaca, medija i novinara nevladinog sektora, akademske zajednice i udruženja studenata Republike Srpske.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Najznačajniji dio pravnog okvira za borbu protiv korupcije u Republici Srpskoj čine sljedeći zakoni:
 - Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske,
 - Zakon o sudovima Republike Srpske,
 - Zakon o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske,
 - Zakon o zaštiti svjedoka u krivičnom postupku,
 - Zakon o slobodi pristupa informacijama,
 - Zakon o državnim službenicima,
 - Zakon o radu,
 - Zakon o oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela,
 - Izborni zakon Republike Srpske,

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- Krivični zakonik Republike Srpske,
- Zakon o stečaju,
- Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Domaće zakonodavstvo usaglašeno sa sljedećim ratifikovanim relevantnim konvencijama:
 - Krivičnopravna konvencija protiv korupcije,
 - Građanskopravna konvencija protiv korupcije,
 - Dodatni protokol na krivičnopravnu konvenciju Vijeća Evrope protiv korupcije,
 - Konvencija Ujedinjenih Naroda protiv korupcije.
- ❖ Bosna i Hercegovina je postala članica Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO) pri Savjetu Evrope 2002. godine.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ Iako se korupcija prvenstveno veže za zloupotrebu „povjerenih ovlaštenja“ ili „javnih ovlaštenja“, te se kao takva veže za vladine institucije i javni sektor, ona postoji i u privatnom sektoru
- ❖ Najčešći oblici koruptivnog ponašanja u privatnom sektoru su podmićivanje u postupcima utvrđivanja određenih nepravilnosti u radu ili u postupcima javnih nabavki ili dodjele grantova ili subvencija.
- ❖ Borbu protiv korupcije u oblasti privrede stoga je neophodno posmatrati u vezi sa postupcima javnih nabavki, poreskog sistema, upravljanja državnom imovinom, razvojem domaćeg i stranogpreduzetništva, poslovanja u javnom i privatnom sektoru te niza drugih aktivnosti.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

- ❖ U okviru provođenja reforme privrednog sistema Republike Srpske, tj., sa ciljem smanjenja obima sive ekonomije donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskom postupku RS kojim se omogućava kontrola neregistrovanog poslovanja i kontrola prijavljivanja radnika u Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa od strane svih inspeksijskih organa u RS bilo na republičkom, bilo na lokalnom nivou, kao i izmjene kojima se onemogućava registracija u Poreskoj upravi Republike Srpske onih poreskih obveznika čiji osnivači imaju neizmirene poreske obaveze, kao i onih poreskih obveznika čiji su osnivači istovremeno i osnivači poreskih obveznika koji imaju neizmirene poreske obaveze.
- ❖ Za borbu protiv korupcije neophodno je dalje unapređivanje kontrolnih inspeksijskih postupaka i povećanje efikasnosti inspeksijskih organa
- ❖ U narednom periodu planirano je dalje unapređenje zakonskog okvir vezano za porez na dobit, porez na dohodak, i doprinose.

MJERE ZA TRANSPARENTNOST I ODGOVORNOST TROŠENJA JAVNIH SREDSTAVA

❖ Mjere se odnose na:

- uvođenje budžetiranja na osnovu politike djelovanja i efikasnosti,
- uvođenje efikasnih i transparentnih sistema prikupljanja prihoda,
- uspostava snažnih nadzornih mehanizama putem parlamentarnih komisija i internih kontrola,
- informisanje i uključenje javnosti u proces donošenja budžeta, itd.
- povećanje transparentnosti potrošnje javnih sredstava i potpuno uvođenje programskog budžetiranja planiranjem budžeta i praćenjem izvršenja budžeta prema programima i postavljenim indikatorima za monitoring pojedinih programa.

❖ Reformska agenda.